

had tweede traject moeten proberen, *onderzoek recherche nakijken* > Rob (regering gebruikt dit als verdediging), De Riviere zegt geen aanleiding tot onderzoek op basis van het (omstreden) logboek, Commissie heeft dezelfde wegen bewandeld als de regering maar met meer actie, druk, kracht en inspanning wel succes behaald, Cie. zegt 'het is u aan te rekenen dat de regering niet eerder andere wegen (ECD) heeft bewandeld' > zwak (te relatief, niet in een eerder stadium, succes Cie. o.a. door grote mediabelangstelling): Conclusie, regering heeft onvoldoende gehandeld op dit punt.

13. Directe relatie gezondheidsklachten en ramp;

- wel relatie PTSS en ramp
- geen relatie vermoeidheid / Nickelson en ramp
- relatie auto-immuun en ramp niet uit te sluiten

Dus wel een verband (geen discussie), verschil tussen wetenschappelijke lijn en sociaal-medische lijn, Cie. ziet PTSS veel breder (meer als een ziekte) dan de regering.

14. Traagheid en onderschatting heeft klachten doen toenemen;

- Verweer Borst: Hoekstra werkte vertragend en wordt als excuus gebruikt (achteraf) voor de vertraging terwijl het AMC niet wilde onderzoeken. *Tijdpad uitzoeken.* > Marieke
- Intenties regering?
- Spagaat tussen medische en sociale druk.
- Rapport Weening en brief Gerzons.
- Waar baseerde de GG&GD haar conclusies op?
- Telefonisch contact: dan weer wel belangrijk, dan weer niet.
- Te reactief en ongecontroleerd optreden van lokale en nationale overheden.
- Onvoldoende coördinatie en communicatie tussen VWS en V&W.
- Commissie Weening adviseerde negatief op verder onderzoek naar auto-immuun.

- Eerder inventariseren had kunnen leiden tot eerder ingrijpen bij geconstateerde patronen.
- Insteek richting Commissie: feiten, causaliteiten en gewicht? Onderschatting of reactief (gebrek aan urgentie)?

15. Inspectie Gezondheidszorg met onvoldoende gevoel voor maatschappelijke en medische verantwoordelijkheid haar taak uitgeoefend; (20-01-1999 brief AMC) Waarom zegt de GG&GD dat na '94 niets veranderd is? Wie is verantwoordelijk voor dergelijke uitspraken (de Inspectie)? Conclusie van GG&GD kwam overeen met latere onderzoeken van RIVM en AMC. Verder uitleg van de commissie (vrij zware conclusie).

16. De regering heeft onvoldoende aandacht gegeven aan de maatschappelijke onrust; wederom te reactief.

17. De vier 'O-tjes'; lijstje commissie na vragen 505 t/m 511:

- VWS beleidsmatig (>opvolger van verantwoordelijke minister)
- V&W feitelijk (> persoonlijke verantwoordelijkheid minister)
- RVI passages geschrappt door Jorritsma; wat zegt zij hierover in de antwoorden (motief)? pag. 48 en 49 antw. regering. Vragen aan de commissie hoe dit precies is verlopen (antw. Cie op 242 en verder).

18. Niet doorgeven informatie door ambtenaren en bestuurlijke aansturing; pag. 112 antw. regering, vraag 273.

19. Niet gecoördineerd optreden; Geen algemene regel voor coördinatie, maar er had wel meer coördinerend opgetreden moeten worden. Melkert levert munitie tegen de rol die de commissie aan de MP toeschrijft. Wel agenderingsbevoegdheid en coördinatie naar voren brengen.

Verder nog:

- Aaij; "onder de pet houden" > commissie om uitleg vragen (vraag 221).
- Antwoorden Van der Doel op vragen 434 en 435.
- Mediapformance commissie

Aanbevelingen:

- onderhoud en toezicht op onderhoud (ICAO)
- motie over databank (commissie Gore)
- werk maken van de verschillende aanbevelingen
- preferentieel baangebruik Schiphol

Procedures debat:

- di. 1ste termijn, wo commissie, do 2de termijn.
- inschrijven en spreektijd?
- Uitzoeken 2de termijn bij andere enquêtes (RSV en paspoort)
- Dechargeren, via een motie? (Waardevolle bouwstenen voor het debat met het kabinet, kanttekeningen bij bepaalde conclusies, geen kamerbrede ondersteuning)

Nog uitzoeken:

- Afspraak Wolleswinkel en OM (strafrechtelijk onderzoek pas op aanwijzing van BVO)
- Eindconclusie 3: toevoegen het winkelen in de wetgeving, hierdoor is het niet gekomen tot een strafrechtelijk onderzoek. Het OM had zelf een onderzoek moeten instellen, onafhankelijk van het feitenonderzoek van het BVO. (pag. 354-355 rapport)
- Vraag 238 Cie. "Alles is nagegaan en klopt exact".
- Relevante deelconclusies.

Na de bijeenkomst ga ik naar huis om te eten. De kinderen zwemmen altijd op vrijdagavond maar Lieke, mijn jongste dochter, voelt zich niet zo lekker. Ik blijf met haar thuis. In Den Haag vandaag kondigt Tom de Graaf een politieke crisis aan, naar aanleiding van de komende behandeling van het referendum in de Eerste Kamer.

pm; uitspraken Van Bortel over vertrek Bort

zaterdag 15 mei

Eerst breng ik Mindel naar het korfballen. Terug thuis is Irene boos omdat ze nergens meer aan toe komt. De rest van de dag breng ik, buiten het boodschappen doen en een bezoek aan de kapper, lezend door.

's Avonds ga ik naar de Tweede Kamer omdat het telefoonnummer van een politieagent daar ligt. Tijdens het lezen van de antwoorden vroeg ik me af waar de originelen van het journaal van de Rijkspolitie op de avond van de ramp gebleven zijn. Ik bel de agent. Hij vertelt mij dat alle informatie in een gebouw op Schiphol-Oost ligt. Alle aantekeningen, faxen, getuigenverklaringen, kladjes, enzovoort. Er staan zes stalen kasten in gebouw 70 op de eerste verdieping in de voormalige kleedruimte. De eerste kast links.

Voor ik naar huis ga rij ik langs de videotheek. Irene had gevraagd of ik *the Horsewhisperer* mee wil nemen. Bij thuiskomst eerst wat zitten lezen en nog een half uur gebeld, maar om elfuur ben ik het zat en kijken we samen naar de video. Om één uur zijn we te moe om verder te kijken, de film duurt tweeënehalf uur.

zondag 16 mei

Vroeg op. Ik maak de eerste contouren van inbreng voor het debat met de commissie. Om twee uur ga ik naar Zoetermeer om naar het korfballen van Irene te kijken. Tijdens de wedstrijd word ik gevraagd om voorzitter van ALO, de korfbalvereniging, te worden. Aan het eind van de middag komen we thuis en maak ik een verrassingsmaaltijd voor de kinderen.

maandag 17 mei

Robert werkt de inbreng uit die in het weekeinde heb voorbereid. Ik werk op mijn kamer verder aan mijn spreektekst voor morgen. De pers stoort regelmatig met de vraag of wij al een inbreng op papier hebben staan. Het antwoord is negatief. In de gang kom ik Ella Kalsbeek tegen (**rapport commissie Kalsbeek 28 mei**). Na het

afronden van mijn spreektekst ga ik naar de griffie om het geheime rapport van de Rijksrecherche te lezen. Het valt me op dat de conclusies in dit rapport langs een flinterdun lijntje worden getrokken. Ik maak aantekeningen en neem me voor om morgen aan het begin van het debat direct openbaarmaking van dit rapport te vragen.

Samen met Robert eet ik al vroeg in het restaurant omdat we om zeven uur weer met de voorbereidingsgroep bijeenkomen. Het aktuele thema is dit maal de 'schoonschip theorie' van D66; door Borst en het kabinet te laten vallen kan D66 met schone handen de vervroegde verkiezingen in. Verder bespreken we de inbreng aan de hand van mijn notitie. De toon moet niet te stellig zijn, maar juist vragend richting de enquêtecommissie. We lopen het rijtje conclusies langs in de door mij geschreven conceptnotitie.

De conclusies waar we ons in hoofdlijnen in kunnen vinden:

- Over conclusies 3 en 6 vindt Gerritjan van Oven dat we een stapje terug moeten doen. Een direct optreden van het OM had mogelijk geweest en het OM had meer betrokken moeten worden bij het vooronderzoek van BVO. Maar dit impliceert niet direct een strafrechtelijk onderzoek, vindt hij. De politie en het OM mogen zich wel meer bemoeien met een ramp als deze. De commissie is hierover in het rapport stelliger dan in de eindconclusies. Maar volgens Gerritjan spreekt een onderzoek naar de schuldvraag hier niet vanzelf. 'Een krachtiger en actiever optreden had wenselijk geweest,' stelt Gerritjan.
- Bij conclusie 13 gaat het verband tussen de gezondheidsklachten en de Bijlmerramp wel op voor de PTSS-klachten. Bij de auto-immuunziekten is het verband niet uit te sluiten. Voor de vermoeidheidsklachten en de ziekte van Nickelson is geen direct verband aantoonbaar. Over de gezondheidsklachten praten we straks verder bij de conclusies 14 en 15.
- Bij conclusie 16 wordt de kanttekening gemaakt dat de regering niet altijd aandacht kan besteden aan niet op waarheid beruste maatschappelijke onrust.
- Het niet doorgeven van cruciale informatie door ambtenaren en de twijfels bij de bestuurlijke aansturing, in conclusie 18, betreffen de IGZ, de RLD, de LVB en het

RIVM. Bij de eerste twee instanties moet nog nader bekeken worden hoe het precies zit met respectievelijk de auto-immuunziekten en de conclusies van de Rijksverkeersinspectie.

De conclusies die nog nadere onderbouwing behoeven:

- Bij conclusie 7 moet een gedeelte geschrapt worden. Een gedetailleerde uitleg over hoeveel 'mannen in witte pakken' en Israëliërs op de rampplek geweest zijn is niet nodig voor de fractie. De rapportage aan de Kamer was onzorgvuldig. Maar ook het onderzoek van de Rijksrecherche?
- Over conclusie 14 ontstaat een stevige discussie.
 - Het AMC was opzoek naar een Bijlmersyndroom en men zocht op drie gecombineerde klachten. Hierbij werd niets gevonden. Had men op twee klachten gezocht was er wel een patroon gevonden, wat eerder op statistische samenhang was gebaseerd dan op 'klinisch betekenisvolle beelden', aldus het AMC. Met andere woorden: de klachten duiden niet in de richting van een eenduidig ziektebeeld. In het antwoord op vraag 319 stelt de commissie: 'Aangezien de commissie zelf geen wetenschappelijk onderzoek heeft gedaan naar gezondheidsklachten in relatie tot de Bijlmerramp, gaat de commissie niet verder dan de constatering dat zij een klachtenpatroon niet uitsluit.'
 - Moet de behandeling collectief of individueel, via de normale gezondheidszorg? Bij individuele behandeling spelen onderschatting en capaciteitsproblemen een rol.
 - Wie had wat wanneer moeten doen? Volgens de commissie slaat de traagheid en onderschatting niet alleen op de minister van VWS maar ook op de GG&GD Amsterdam, de gemeente Amsterdam, de Hoofdinspectie Gezondheidszorg, de ministeries van V&W, Justitie en VWS. De vraag blijft wie met welke daden hiervoor verantwoordelijk is geweest?
 - De commissie meldt iets niet wat wel in een brief van de heer Weening heeft gestaan. Iets positiefs over Borst. Marieke zoekt de brief op.

□ Met de commissie moet nog nader gediscussieerd worden over de hardheid van de causaliteit.

pm. na begeleidingsgroep een **citaat** toegevoegd in notitie over conclusie 14:

- We komen op de 'O-tjes'. Van de 17 momenten uit het lijstje van de commissie, plus nog twee in de vragen toegevoegde momenten over Maij-Weggen, dus in totaal 19 momenten, zijn er zes van geringe relevantie. Eén punt, een toezegging van Borst die ze niet nakomt, is geen 'O-tje', maar hoort ergens anders thuis. De overgebleven 12 punten worden op een logische manier gegroepeerd in zes 'nieuwe' punten. Drie 'O-tjes' over het medisch onderzoek en drie over de vrachtbrieven worden samengevoegd.

pm. lijst 'O-tjes' toevoegen?

- Voor conclusie 19 heeft Melkert één pagina tekst voorbereid. Deze wordt op een aantal punten (misplaatst, ongefundeerde, niet staande houden, niet aan de maat) iets afgezwakt maar verder in zijn geheel overgenomen.

pm; Brief Borst 23-02-1998; rapport AMC: 'heeft de angst doen toenemen bij DEZE ramp'. In zijn algemeenheid of specifiek voor de Bijlmerramp?

We praten verder over hoe de commissie bedankt moet worden. Tijdens de vorige bijeenkomst op 14 mei hebben we dit punt al besproken naar aanleiding van een memo van Gerdi Verbeet. Besloten wordt dat 'het debat met de regering voldoende is voorbereid'. Voor de fractie moet tijd gereserveerd worden na de beantwoording van de commissie en na de tweede termijn, voor de stemmingen. Na afloop van het overleg past Robert de notitie voor de fractie aan met de opmerkingen uit de voorbereidingsgroep. Ik leg de laatste hand aan mijn verhaal voor morgen. Rondom half twaalf verlaten wij de Kamer.

Dinsdag 18 mei

Na nog een aantal kleine aanpassingen wordt de notitie gekopieerd en verspreid onder de collega's. Tijdens het actualiteitenoverleg verneem ik niet veel nieuws. Op

de agenda van de fractie staan nog een aantal andere grote onderwerpen, Kosovo en de voorjaarsnota. Een leespauze wordt ingelast om mijn notitie door te nemen.

Reacties uit de fractie. Na de lunch en het vragen uur begint de eerste termijn van het debat met de enquêtecommissie. Nog voor we beginnen vraag ik de voorzitter of het rapport van de Rijksrecherche openbaar gemaakt kan worden. Van Walsem van D66 heeft een aantal aardige versprekingen in zijn bijdrage. Hij heeft het over het 'openbaar mysterie' in plaats van het Openbaar Ministerie en hij maakt van de *Cockpit Voice Recorder* een 'Cocktail Voice Recorder'. Van Rob Oudkerk krijg ik een briefje: 'Je moet Van Walsem vragen naar ???'. Maar Theo Meijer interrumpeert de D66 woordvoerder al. Met als gevolg dat Jeltje weer op Meijer reageert.

Ik heb het gevoel dat het kabinet vanavond gaat vallen over het referendum in de Eerste Kamer. Tijdens het debat krijgen we regelmatig berichten door over het gekonkel aan de overkant. Tijdens ons debat laat ik de andere woordvoerders alvast een conceptversie lezen van een motie. Deze motie, die de formele afronding van het debat met de commissie verwoord, heb ik voorafgaand aan het debat al met Melkert besproken.

Om zeven uur schrijft Susan Baart mij een briefje met de mededeling dat de druk van de pers voor een reactie van de PvdA nu wel heel groot wordt. Of ik niet alvast voor het Journaal wil aangeven wat ik later op de avond plenair openbaar maak. Ik antwoord haar dat ik dit niet netjes vind ten opzichte van mijn collega's. Dit heeft tot gevolg dat de PvdA vanavond niet in de berichtgeving voorkomt. De bijdragen van de verschillende fracties lopen aanzienlijk uit. Hierdoor begin ik, als laatste spreker, pas om een uur of elf. Na afloop van mijn tekst, om half één 's nachts, krijg ik veel complimenten over mijn inbreng.

Tijdens de avondpauze ga ik op mijn kamer mijn verhaal nog bijstellen. Pieter Klein en Stefan Kook komen langs. In het Journaal krijgt Van Walsem alle aandacht met betrekking tot de Bijlmere enquête. De rest van de avond verschuift de aandacht van de Tweede Kamer naar de Eerste Kamer. Aan het eind van het debat volgt nog een discussie over de orde. Auke Bijlvelt van het CDA geeft een briefje aan Jeltje. Na het

debat gaan we met een grote groep in het kamerrestaurant kijken naar de ontwikkelingen aan de overkant.

Daar volgen we op televisie en de komst van Kok. Iedereen verwacht het machtswoord van de minister-president. Dat doet Kok niet. Met wel afgewogen bewoordingen geeft hij de zwaarte aan die het kabinet aan het wetsvoorstel verbindt. Door deze bewoordingen valt het kabinet niet tijdens de stemmingen. We zijn allemaal verbaasd als blijkt dat Wiegel tegen stemt. Uitgerekend de VVD, na alle commotie vooraf. Remkes had mij eerder vandaag verteld dat het allemaal geregeld was. Het komt wel goed, verzekerde hij mij. Dijkstal is er aan te pas gekomen.

Normaal is Remkes altijd zeer goed geïnformeerd, vooral over interne zaken binnen de VVD, vandaar dat mij verbazing groot is. Na afloop van de 'nacht van Wiegel' herinner ik Remkes aan zijn uitspraken. Voor zover ik mij kan herinneren is hij voor het eerst chagrijnig.

De vraag speelt of onder deze omstandigheden het debat over de enquête door moet gaan. Volgens mij is er geen enkele reden om dit niet te doen. En we moeten zeker niet wachten op een eventueel nieuw kabinet dat nog verder van het 'Bijlmerdossier' afstaat. In de historie is wel eerder met een demissionair kabinet een debat geweest waarbij verschillende ministers ter discussie stonden. Ed van Thijn en Ernst Hirsch Ballin zijn in 1994 als demissionaire ministers opgestapt.

pm: Peper zit tijdens de 2de termijn achter in de zaal; ik spreek hem.

Keur volgt het gehele debat met de commissie (en regering?). Hij wordt op een gegeven moment vergezeld door de heer Houtman, politieagent van de Dienst Luchtvaart en vriend van Keur. Wanneer ik dit aan Meijer vertel zegt Theo dat hij Houtman kent van een verjaardagsfeestje bij Keur.

pm: Opmerkingen van Van Boxtel?

Woensdag 19 mei

Voor dat ik naar de Kamer ga bel ik Ad om hem mede te delen dat ik vind dat het debat met de enquêtecommissie gewoon door moet gaan, maar niet vandaag. Hij is het met mij eens. We spreken af dat ik dit met Jeltje van Nieuwenhoven opneem.

Direct na aankomst in de Kamer loop ik meteen door naar de kamer van Jeltje. Martin Miras, hoofd griffie, wordt erbij gehaald. We bespreken mijn voorstel om het debat gewoon door te laten gaan. Het is allemaal enigszins verwarrend omdat de reactie van het kabinet op de gebeurtenissen van gisterennacht in de Eerste Kamer nog moet worden afgewacht.. Hoe dan ook moet Kok vandaag naar de Tweede kamer komen omuitleg te geven over de ontstane situatie. In ieder geval kan het debat met de enquêtecommissie vandaag niet doorgaan omdat alle fracties extra vergaderingen in hebben gelast. Dit komt mooi uit voor de commissie want die had sowieso meer tijd nodig voor de beantwoording. Na het gesprek met de voorzitter loop ik door naar de kamer van Melkert. We praten over de gebeurtenissen van gisternacht, over het gesprek met Van Nieuwenhoven en over hoe het nu verder moet.

Tijdens de lunch in het kamerrestaurant schuif ik aan bij Frits Bolkenstein. Hij zit alleen aan een tafel terwijl andere VVD-ers aan een andere tafel zitten. Het gesprek draait om de vraag waarom Wiegel solo heeft gehandeld. Hij vindt het moeilijk om hier een verklaring voor te vinden. Volgens mij ontstaat hierdoor een dilemma voor de VVD. Moeten ze afstand nemen van Wiegel, die populair is bij de achterban, of moeten ze zijn besluit steunen, waardoor Dijkstal weer in de problemen komt? Bij nieuwe verkiezingen ziet het er slecht uit voor de liberalen: Jorritsma onder vuur vanwege de Bijlmerenquête en Dijkstal heeft de gelederen niet gesloten kunnen houden.

Regeling van werkzaamheden.

Het CDA maakt een grote miskleun. Nu de regering is gevallen kan het Bijlmerdebat open en vrij gevoerd worden. Sowieso heeft het CDA een merkwaardige houding ten opzichte van de hele enquête. Zonder afweging vinden ze dat het allemaal niet deugt en de betrokken ministers moeten aftreden.

Tijdens het debat met Kok over de regeringscrisis maakt Melkert een fout door De Graaf en D66 aan te bieden om een nieuwe initiatiefwet te maken voor het referendum.. De Graaf accepteert dit voorstel. Maar als er verkiezingen komen en de PvdA weer in de regering zit en D66 in de oppositie dan heb je een probleem. Zeker als de VVD coalitiepartner is en tegen een initiatiefwet is.

Het is een dag van veel wachten en veel hectiek. **Agenda nakijken.**

Donderdag 20 mei

Om kwart over tien begint het vervolg van eerste termijn met de enquêtecommissie. De commissie komt met antwoorden op de vragen uit de verschillende fracties van afgelopen dinsdag. **Handelingen.**

Vrijdag 21 mei.

Mijn rechteroog staat niet helemaal scherp. Daarom heb ik een afspraak gemaakt in het Ziekenhuis. Ondanks dat ik een van de eerste patiënten ben moet ik toch drie kwartier wachten. Dat komt slecht uit want de fractiegroep Ruimtelijk Beleid heeft brengt vandaag een werkbezoek aan Rotterdam. Ik bel Sharon Dijksma op haar mobiele telefoon met de mededeling dat ik later kom. Ze reageert verrast en allang blij omdat ze dacht dat helemaal niet zou komen.

Na een onderzoekje zegt de specialist dat mijn pupillen verwijd moeten worden. Dat kan met druppels maar dat wat last veroorzaken. Na het krijgen van de druppels maak ik een nieuwe afspraak voor een gezichtsveldonderzoek. Het wordt volgende week. Ondanks dat mijn ogen verder prima in orde en scherp zijn kan het misschien iets met een zenuw zijn. Vandaar het nieuwe onderzoek. Om half twaalf loop ik naar buiten en krijg ik meteen last van het zonlicht, als gevolg van de druppels. Gelukkig ben ik niet met de auto want ik zie bijna niets.

Ik wil in de kiosk van het hoofdgebouw nog een krant kopen maar na vijftig meter lopen val ik over een bankje. Mijn scheenbeen ligt open. Nog steeds halfverblind volg ik een mevrouw mij richting het hoofdgebouw. Binnen gaat het weer iets beter. Ik koop een aantal kranten en wat broodjes en neem een taxi naar huis.

Daar bel ik Sharon en laat het bericht dat ik niet meer kom achter op haar voicemail. Als ik de krant wil gaan lezen lukt het me niet om scherp te zien. Ik besluit om maar een half uurtje te gaan liggen.

's Avonds doe ik boodschappen en breng de kinderen naar zwemles. In het wekelijkse **gesprek met de minister-president** vraagt Job Frieszo aan Kok hoe het zit met de enquête. Kok stelt dat de lijmpoging en de enquête over de vliegcrash in de Bijlmermeer niets met elkaar te maken hebben. De enquête moet op haar eigen merites beoordeeld worden, zo ook de individuele ministers. Het klinkt alsof de minister-president praat over een missionair kabinet.

Zaterdag 22 mei

De brievenbus zit vol met een stapel post van de enquêtecommissie en van het ministerie van Volksgezondheid. Allemaal documenten waar we de afgelopen week in het debat om gevraagd hebben. Het wordt weer lezen, lezen en nog eens lezen. Ook moet een eerste opzet gemaakt worden voor de tweede termijn met de commissie.

Zondag 23 mei, eerste Pinksterdag

Maandag 24 mei, tweede Pinksterdag

Ik spreek Theo Meijer aan de telefoon. Voor mij is het onbegrijpelijk dat de commissie niets heeft gedaan met de uitspraak van Jorritsma 'Alles is nagegaan en klopt exact'. Theo zal het verder uitzoeken. Joost Oranje belt.

Dinsdag 25 mei

De voorbereidingsgroep komt om half elf bijeen om de tweede termijn met de commissie te bespreken. Het wachten is op Ad, die nog druk bezig is met de lijmpoging van Paars II. Wanneer hij arriveert doet Ad meteen verslag van hetgeen besproken is in het Torentje. We gaan daarna verder met het bespreken van mijn

opzet voor de tweede termijn. Een flinke discussie ontstaat over de interpretatie van conclusie 14.

's Middags werk ik de schriftelijke inbreng aan de fractie bij. Daarna eet ik in het Kamerrestaurant. Daar zit Tom de Graaf met de medewerkster van Borst, Van Walsem en nog een aantal andere mensen aan tafel. Ik vraag Tom of ze er een beetje uitkomen met de lijmpoging. Hij antwoordt dat de ochtendsessie was ingelast om na te gaan of Paars II door kan gaan, zonder dat de Bijlmerenquête hierop van invloed zal zijn.

nb; Gesproken met Van Walsem (jonge met sigaar) en Van 't Riet (wijntje met sigaret) in het restaurant, met Robert.

Woensdag 26 mei

In het fractiebestuur (of actualiteitenoverleg?) komt niets nieuws naar voren. In de fractie licht Ad de actuele politieke situatie toe, wordt Kosovo besproken en nemen we afscheid van Anneke van Dok. Ik krijg applaus voor de eerste termijn met de commissie.

Tijdens het debat kom ik met de nieuwe argumentatie bij conclusie 14. Ik zie Sharon opspringen uit haar stoel. Zij doet een stap opzij om langs Paul Rosenmöller, die bij de interruptiemicrofoon staat, mij aan te kunnen kijken. Paul vraagt terecht door naar deze nieuwe kijk op de conclusie. Achter in de zaal zegt Agnes Kant van de SP 'briljant' tegen haar medewerkster.

De notitie wordt besproken in de fractie (applaus voor 1ste termijn van de woordvoerder!?).

Om drie uur begint het vervolg van het debat.

Minister Borst loopt door de gangen van de TK en plotseling komt Van Walsem met een brief op de proppen.

's Avonds belt Sharon. Zij is niet gelukkig met mijn bewoordingen bij conclusie 14

dat het 'net zo erg' is dat men het had kunnen weten in plaats van had moeten

weten. Ik antwoord haar dat we dit van tevoren hadden besproken en dus geen

kunstjes flik. Zij vindt dat ik het ook anders had kunnen zeggen.

p.m. In Nieuwspoort gegeten met Margot Vliegenthart

Donderdag 27 mei

De Volkskrant opent met de kop 'PvdA brengt Borst aan het wankelen'. 'PvdA-

Kamerlid Van Gijzel scherpte gisteren een conclusie van de enquêtecommissie aan, waaraan Borst haar lot heeft verbonden.' Ik breng de kinderen naar school.

Thuisgekomen belt Adri Duijvestein. 'Je bent briljant,' zegt hij. Ik leg hem uit wat ik met mijn interpretatie bedoel. 'Dit is de ware politiek,' zegt hij, 'nu ligt de bal weer terug bij Borst.' Wanneer ik dit gesprek aan Irene meld zegt ze dat ik me zorgen moet gaan maken als Adri mij briljant vindt. We moeten hier beide hartelijk om lachen.

Nog niet uitgelachen of Ineke belt. Ad wil me met spoed spreken. Helaas heb ik geen tijd, meld ik Ineke. Daarna belt ze terug met de mededeling dat het nog voor kwart over tien moet. 'Nu hebben we de poppen aan het dansen,' zeg ik tegen Irene.

In de gangen van de Kamer kom ik Tom de Graaf tegen. We praten over het actuele onderwerp. Ik leg uit dat Borst teveel naar zich toe getrokken heeft. Het is nu aan het kabinet om uit te maken wie eerst-verantwoordelijke was. Op mijn kamer aangekomen vertelt Ineke dat ik om kwart voor tien bij Ad word verwacht. Hij komt wat later binnenlopen. We spreken de kranten door en praten over het NOS-Journaal, wat er gisterenavond flink naast zat. Ik leg uit aan ad hoe ik denk dat de vork in de steel zit. Ad vindt het beeld verder goed. We spreken af om vanmiddag nog een keer bij elkaar te komen.

De commissie komt met de antwoorden op de vragen uit de tweede termijn; literatuur gevraagd.

's Middags spreek ik weer met Ad. Hij zegt dat ik het goed heb gedaan, op dat ene zinnetje na; 'eigenlijk net zo erg'.

pm. stemmingen?

's Avonds BPO. De PvdA ministers halen hard uit naar mij. Alleen Peper schijnt het voor mij opgenomen te hebben.

Maandag 31 mei

16.00 uur. Laatste keer dat de werkgroep bij elkaar komt. Dit maal om de strijd met de regering voor te bereiden.

Dinsdag 01 juni

Fractievergadering: stand van zaken kabinetscrisis, Kosovo en Hindriks voor Van Dok.

Debat met de regering; inbreng verschillende partijen.

Belangrijke doorbraak in lijmpoging van Paars II.

Redactioneel commentaar Volkskrant: 'Van Gijzel en Oudkerk hebben alles gedaan om Borst te beschadigen'.

Netwerk volgt mij de hele dag.

Rijkspolitie op Schiphol; in gebouw 70 op Schiphol Oost, het voormalig kantoor van het LVO, 1ste etage, derde kamer links liggen in een stalen kast spullen, misschien een floppy, die betrekking kunnen hebben op het logboek van de rijkspolitie.

Woensdag 02 juni

Om kwart over tien begint de reactie van de regering op de vragen van gisteren. Na een lang betoog van met name Netelenbos komt om half zeven de fractie bij elkaar. Om 21.15 uur wordt besloten om een half uur uitstel te vragen. Melkert en ik gaan via de zolder naar een ander trappenhuis om de pers te ontwijken die in grote getale onder de centrale trap staan. De motie van Duijvestein wordt ingetrokken nadat Melkert overleg heeft gehad met Kok en de coalitiepartners. Ik neem het woord en antwoord op een vraag van Rosenmöller dat de PvdA-fractie nog geen beslissing heeft genomen over conclusies 14 en 15. Daarna wordt wederom geschorst en trekt de fractie zich om half drie terug in de xxx-zaal, waar achteraf een camera het hele gebeuren rechtstreeks heeft geregistreerd, zonder geluid maar tot groot vermaak van de aanwezige journalisten. Oudkerk en ik mogen tegenstemmen maar Duijvestein wordt gedwongen om mee te stemmen met de fractie. Melkert voert het woord in de derde termijn. Om half vijf is de enquête afgelopen en geeft men elkaar high-five's in vak K. Vele interviews afgegeven. "Als je je enkel verzwikt krijg je 7 behandelingen bij een

fysiotherapeut, als je een vliegtuig op je dak krijgt krijg je 3 groepsgesprekken." Daarna nog op mijn kamer met een aantal medewerkers nagepraat.